

วิทยานิพนธ์เรื่อง	ปัญหาการฟ้องคดีทางแพ่งในคดีสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535
นักศึกษา	อรณิชชา พรหมปราการ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ดร. ชาญวิทย์ สุวรรณบุญย์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	อาจารย์เสงี่ยม บุญจันทร์
หลักสูตร	นิติศาสตรมหาบัณฑิต
พ.ศ.	2555

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษากฎหมายและทฤษฎีทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการกำหนดภาระการพิสูจน์เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลในคดีสิ่งแวดล้อม การจำกัดอำนาจฟ้องในคดีสิ่งแวดล้อม และการดำเนินคดีแบบกลุ่มในคดีสิ่งแวดล้อม โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายไทย คดีในประเทศไทยและคดีในต่างประเทศ

ในการฟ้องคดีทางแพ่งในคดีสิ่งแวดล้อมมีปัญหาในการฟ้องคดี คือ ปัญหาในเรื่องการกำหนดภาระการพิสูจน์ตามมาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ซึ่งเนื่องจากคดีสิ่งแวดล้อมยังไม่มีวิธีพิจารณาความ โดยเฉพาะ จึงนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ คือ มาตรา 84/1 ซึ่งบัญญัติว่าผู้ใดกล่าวอ้าง ผู้นั้นนำสืบ ซึ่งจากบทบัญญัติดังกล่าวหากโจทก์ฟ้องคดีตามมาตรา 96 ซึ่งบัญญัติว่า ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งมลพิษนั้นมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายเพื่อการนั้นไม่ว่าการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษจะเกิดจากการจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ก็ตามซึ่งจะเห็นได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวมีการนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดมาใช้ในคดีสิ่งแวดล้อมทำให้โจทก์ไม่ต้องพิสูจน์ว่าความเสียหายเกิดจากการจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ซึ่งน่าจะทำให้โจทก์ฟ้องคดีได้ง่ายขึ้น แต่อย่างไรก็ตามแม้โจทก์ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ถึงการจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ตามแต่โจทก์ยังมีภาระการพิสูจน์ในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของจำเลยหรือไม่ ซึ่งปัญหาในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลนั้นเป็นอุปสรรคในการดำเนินคดีแก่โจทก์เป็นอย่างมากเพราะคดีสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับมลพิษจากโรงงานต่างๆ มีกระบวนการผลิตหรือการดำเนินการที่ซับซ้อนเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี เช่น วิทยาศาสตร์ เคมี หรือวิศวกรรม ทั้งข้อมูลในส่วนที่ข้อมูลส่วนใหญ่ก็อยู่ในความรู้เห็นของ

ผู้ประกอบการฝ่ายเดียวซึ่งโจทก์ไม่อาจรับรู้ได้ จากปัญหาดังกล่าวในการกำหนดการระการพิสูจน์เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลในคดีสิ่งแวดล้อมควรนำหลักข้อเท็จจริงที่อยู่ในความรู้เห็นของกลุ่มความใดแต่เพียงฝ่ายเดียวควรให้กลุ่มความฝ่ายนั้นเป็นฝ่ายมีหน้าที่นำสืบข้อเท็จจริงนั้น (Exclusive Knowledge) มาใช้บังคับ หากศาลไทยจะตีความโดยนำหลัก Exclusive Knowledge มาใช้โดยการกำหนดให้จำเลยซึ่งส่วนมากเป็นผู้ประกอบการที่มีความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีหรือข้อเท็จจริงในการดำเนินกิจการของตนที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือทรัพยากรธรรมชาติเป็นฝ่ายมีภาระการพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงที่อยู่ในความรับรู้ของตนก็จะเป็นการตีความที่ก่อให้เกิดความยุติธรรมในสังคมยิ่งกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ปัญหาต่อมาเป็นปัญหาในเรื่องการจำกัดอำนาจฟ้องตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 97 ในเรื่องของความรับผิดชอบในกรณีเกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งแม้มาตรา 97 จะบัญญัติให้ผู้ที่ทำลายหรือทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสียหายมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบชดเชยค่าเสียหายแก่รัฐตามมูลค่าทั้งหมดของทรัพยากรที่ถูกทำลายหรือสูญหายไปนั้นซึ่งจะเห็นได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวให้สิทธิในการฟ้องคดีเฉพาะหน่วยงานของรัฐเท่านั้นมิได้ให้อำนาจประชาชนที่ได้รับความเสียหายจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการฟ้องคดี จากปัญหาดังกล่าวพบว่ามีหลักการฟ้องคดีโดยประชาชนซึ่งเป็นหลักฟ้องคดีของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยหลักการที่ว่าทรัพย์สินและทรัพยากรบางประการเป็นสมบัติร่วมกันของมหาชนหากมีการกระทบกระเทือนถึงสิ่งแวดล้อมดังกล่าวก็ถือว่าประชาชนทุกคนได้รับความเสียหายจึงให้ประชาชนมีสิทธิฟ้องคดีได้ และในปัจจุบันประเทศไทยได้มีคำแนะนำของประธานศาลฎีกาซึ่งได้ให้อำนาจฟ้องแก่บุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ในชุมชนหรือบริเวณที่มีการทำลายหรือทำให้เสื่อมสภาพซึ่งทรัพยากรธรรมชาติเป็นผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำดังกล่าวซึ่งหลักกฎหมายดังกล่าวทำให้ประชาชนที่ได้รับความเสียหายในอำนาจฟ้องผู้ก่อมลพิษหรือก่อความเสียหายชดเชยค่าเสียหายหรือชดเชยมลพิษได้เพราะเป็นการฟ้องคดีเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ปัญหาที่สาม ปัญหาการฟ้องคดีสิ่งแวดล้อมในคดีที่มีผู้เสียหายเป็นจำนวนมาก คดีสิ่งแวดล้อมมีลักษณะแตกต่างจากคดีละเมิดทั่วไปมีผู้เสียหายเป็นจำนวนมากข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเป็นอย่างเดียวกันลักษณะความเสียหายเป็นอย่างเดียวกันแต่ไม่เท่ากันการดำเนินคดีสิ่งแวดล้อมเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งซึ่งบัญญัติให้ผู้เสียหายที่มีจำนวนมากเข้ามาดำเนินคดีได้หลายวิธี เช่นตามมาตรา 57 มาตรา 59 มาตรา 28 มาตรา 60 ซึ่งมาตราดังกล่าวไม่อาจทำให้การดำเนินคดีสะดวก รวดเร็วขึ้นได้เพราะผู้เสียหายทุกคนต้องเข้ามาดำเนินคดีได้ด้วยตนเองซึ่งจากการศึกษากฎหมายต่างประเทศกรณีมีผู้เสียหายเป็นจำนวนมากเพื่อความสะดวกในการดำเนินคดี โดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการยอมรับให้เอกชนสามารถ

ดำเนินคดีแบบกลุ่มในคดีสิ่งแวดล้อมที่มีผู้เสียหายเป็นจำนวนมากได้โดยเรียกวิธีการฟ้องคดีนี้ว่าการดำเนินคดีแบบกลุ่ม

ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวผู้เขียนเห็นว่า ควรมีการจัดทำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความสิ่งแวดล้อมขึ้น โดยเฉพาะและนำหลัก Exclusive Knowledge มาเป็นต้นแบบในการกำหนดภาระการพิสูจน์ในคดีสิ่งแวดล้อม ส่วนในเรื่องของการจำกัดอำนาจฟ้องควรมีการจำกัดความในเรื่องผู้เสียหายโดยให้หมายถึงผู้เสียหายในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมเป็นผู้ถูกโต้แย้งสิทธิอันทำให้มีอำนาจฟ้องโดยนำหลักการฟ้องคดีโดยประชาชนหรือคำแนะนำของประธานศาลฎีกามาเป็นแนวทางในการจัดทำและนำหลักการดำเนินคดีแบบกลุ่มมาใช้ในคดีสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างความเป็นธรรมแก่ประชาชนผู้ได้รับความเสียหายต่อไป

THESIS TITLE	PROBLEMS CONCERNING CIVIL LITIGATION IN AN ENVIRONMENTAL CASE UNDER ENHANCEMENT AND CONSERVATION OF NATIONAL ENVIRONMENTAL QUALITY ACT B.E. 2535 (1992)
STUDENT	ORANIDCHA PHROMPRAKAN
THESIS ADVISOR	DR. CHANVITAYA SUVARNAPUNYA
THESIS CO-ADVISOR	PROF.SANGIAM BOONJUNTR
LEVEL OF STUDY	MASTER OF LAWS
YEAR	2012

ABSTRACT

This thesis aims to study laws and legal theories concerning a burden of proof, causation, limitation of right to sue, and a class action in an environmental case. A methodology of this study is comparative approach between Thai and foreign laws and cases.

A problem concerning environmental litigation is a burden of proof under Section 96 of the Enhancement and Conservation of National Environmental Quality Act B.E. 2535 (1992). At present, there is no specific procedural code for an environmental case. Accordingly, the Civil Procedure Code is applied. Section 84/1 of the Civil Procedure Code states that a person who claims is responsible for proving. Section 96 of the Enhancement and Conservation of National Environmental Quality Act B.E. 2535 (1992) states that the owner or possessor of the polluting source shall be liable to pay compensation or damages therefor, regardless of whether such leakage or contamination is the result of a willful or negligent act of the owner or possessor thereof. This provision reflects the strict liability regime. Therefore, the plaintiff in an environmental case does not have to prove that damage is the result of a willful or negligent act. This eases the plaintiff's litigation. However, despite not proving the willful or negligent act, the plaintiff has to prove the causation of the act and the result and whether damage is the result of the defendant's act or not. The causation is a big problem in the plaintiff's litigation because an environmental case regarding pollution from a factory has a complex process dealing with science, chemistry or engineer. Moreover, most information is in the hand of the operator solely.

As a result, the plaintiff is unable to know. From this problem, hence, the burden of proof concerning causation in an environmental case should apply the exclusive knowledge concept to let the party knowing such fact proves. It will be more fair, if the Thai court applies this exclusive knowledge concept to place the obligation to prove to the defendant, who is often an operator knowing technology or fact about the polluting activity.

The next problem is a limitation of right to sue under Section 97 of the Enhancement and Conservation of National Environmental Quality Act B.E. 2535 (1992). Even though Section 97 stipulates that a person who destroys or cause damage to natural resources is liable to make compensation to the State representing the total value of natural resources so destroyed or lost, a right to sue on is limited only to government authorities. Any people receiving damage from being unable to use such natural resources cannot bring the case to the court. In the United States, people can bring the case to the court under the principle that some properties or resources are common. If there is any harm to such environment, everybody is considered as sustaining damage. From this notion, everybody has a right to sue. At present, in Thailand, there is a guidance of the President of the Supreme Court considering that any persons having a domicile in an area where natural resources are destroyed or deteriorated are persons sustaining damage. Consequently, persons who sustain damage are entitled to sue a polluter because it is a case for public interest.

The third problem in an environmental case is a large number of injured persons. An environmental case is different from other civil tort cases. There are a large number of injured persons whose facts, legal issues and damage are similar. The dissimilarity is only the amount of damages. Under the Civil Procedure Code, these injured persons can bring the case to the court in many ways according to Sections 57, 59, 28 and 60. Under these sections, however, every injured person has to sue by themselves so the litigation is neither convenient nor fast. From the study in foreign laws concerning a great number of injured persons, particularly the United States, it is acceptable for privates to sue as a group in an environmental case. This litigation can be called a class action.

From these aforesaid problems, the author is of the view that it should codify the environmental procedure code specifically. The exclusive knowledge should be an example of the burden of proof. With regard to a limitation of right to sue, an injured person should be defined.

An injured person in exploitation of natural resources or environment is a person whose right is contended. From this definition, such person has a right to sue. The concept concerning bringing the case to the court by people or the guidance of the President of the Supreme Court should be a guideline of making the code. In addition, a class action concept should be used in an environmental case in order to provide fairness to injured persons.